

Малинівська Л.І.

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри охорони праці
та цивільної безпеки*

*Житомирського державного університету імені І.Я. Франка
м. Житомир, Україна*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЗДІЙСНЕННЯ НАВЧАННЯ УЧНІВ ДІЯМ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Часто, втягуючись у круговерть повсякденності, ми забуваємо про те, скільки несподіваних небезпек підстерігає людину на життєвому шляху. Наша безтурботність і байдуже ставлення до свого здоров'я часто призводять до трагедії. Але ж людина зможе запобігти біді, уберегти себе і своїх близьких від небезпеки, якщо буде володіти елементарними знаннями основ безпеки життєдіяльності.

Знання ці формуються в процесі виховання, отже, навчання дітей забезпеченню безпеки їх життєдіяльності є актуальним педагогічним завданням, у вирішенні якого повинні брати участь не лише педагоги, а й батьки, громадськість, різні відомчі структури, які відповідальні за життя і здоров'я громадян.

Сучасна людина протягом свого життя перебуває в різних середовищах: соціальному, виробничому, місцевому (міському, сільському), побутовому, природному та ін. Людина і середовище її проживання утворюють систему, що складається з безлічі взаємодіючих елементів, що мають впорядкованість в певних межах і володіють специфічними властивостями. Така взаємодія визначається безліччю факторів і впливає, як на саму людину, так і на відповідне середовище її проживання. Цей вплив може бути, з одного боку, позитивним, з іншого - одночасно і негативним. Негативні впливи факторів природного середовища виявляються головним чином у надзвичайних ситуаціях. Ці ситуації можуть бути наслідком, як стихійних лих, так і виробничої діяльності людини. З метою локалізації та ліквідації негативних

впливів, що виникають у надзвичайних ситуаціях, створюються спеціальні служби, розробляються правові основи і створюються матеріальні засоби для їх діяльності.

У надзвичайних ситуаціях ймовірно виникнення складних умов обстановки, які будуть визначальним чином впливати на організацію і проведення заходів охорони здоров'я щодо надання медичної допомоги та лікування постраждалих. Основними з цих умов є:

- масовість;
- одночасність виникнення втрат серед населення;
- різноманітний характер і тяжкість уражень;
- порушення працездатності медичних установ;
- можливе зараження великих районів місцевості, продовольства, води бактеріальними засобами, сильнодіючими і отруйними речовинами;
- складність санітарно-епідеміологічної обстановки в осередках масового ураження та в районах розміщення населення в ході евакуаційних заходів цивільної оборони;
- невідповідність потреби в силах і засобах охорони здоров'я їх наявності;
- складність управління силами і засобами при ліквідації наслідків нападу противника.

Велике значення має навчання населення правилам поведінки в таких ситуаціях, а також підготовка спеціальних кадрів у галузі безпеки життєдіяльності.

Навчання населення складається з сукупності організаційних і навчально-методичних заходів, направлених на забезпечення теоретичних і практичних знань для населення, набуття й закріплення практичних навичок, необхідних для збереження життя та здоров'я людей в умовах надзвичайної ситуації.

Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях здійснюється:

- за місцем роботи - працюючого населення;
- за місцем навчання - учнів та студентів;

- за місцем проживання - непрацюючого населення.

Навчання учнів, студентів діям у надзвичайних ситуаціях та правилам пожежної безпеки є обов'язковим і здійснюється під час навчально-виховного процесу.

Підготовка учнів до дій в надзвичайних ситуаціях здійснюється при вивченні тем: «Безпека в побуті», «Безпека на дорогах і у транспорті», «Забезпечення особистої безпеки в криміногенних ситуаціях», «Активний відпочинок на природі», «Автономне існування людини в природному середовищі».

У загальноосвітньому закладі можуть бути розроблені і виготовлені учнями в шкільних гуртках та клубах юних рятувальників-пожежних власні ілюстративні матеріали. Для проведення заходів, пов'язаних з патріотичним вихованням молоді, кожній установі освіти рекомендується обладнати куточок, де будуть розміщуватися експонати та інформація про роботу рятувальників, запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій. Куточок доцільно створити з семи розділів: «Хто і як сповістить», «Якщо стихійне лихо ...», «Це може статися», «Як вчинити», «Допомога постраждалим», «Захист», «Наша громадянська оборона».

Людина зможе запобігти біді, уберегти себе і своїх близьких від небезпеки, якщо буде володіти елементарними знаннями основ безпеки. Знання ці формуються в процесі виховання та навчання дітей. Забезпечення безпеки їх життєдіяльності є актуальним педагогічним завданням, у вирішенні якого повинні брати участь не лише педагоги, а й батьки, громадськість, різні відомчі структури, які відповідальні за життя і здоров'я громадян.

Література:

1. Бикова О.В. Болієв О.В., Деревинський Д.М., Єлісеєв В.Н., Миронець С.М., Осипенко С.І., Півень Ю.О. та інш. Основи цивільного захисту: Навч. посібник К: 2008.– 223 с.

2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.

3. Гурова Р.Г. Социально-педагогические исследования и современность// Сов. Педагогика. - 1989. - №2. – с.79-86. 9. Краткий психологический словарь / [сост. Л.А. Карпенко; под ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского]. – Ростов н/Д : Феникс, 1998. – 512 с.

4. Зубко А. М. Організаційно-педагогічні умови удосконалення навчального процесу в системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. – 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / А. М. Зубко. – Київ, 2002. – 22 с.

5. Осипенко С.І., Іванов А.В. "Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту". Навчальний посібник. -К., 2008. -286с.

6. Философский энциклопедический словарь / [гл. редакция : Л.Ф. Ильичев, П.Н. Федосеев, С.М. Ковалев, В.Г. Панов]. – М. : Сов. энцикл., 1983. – 840 с.